

Cateva zeci de ONG-uri, dintre care unele sunt finantate de stat, s-au inrolat in prima linie a luptei pentru secularizare totala. Nu degeaba suntem neam de francofoni. Au descoperit vinovatul pentru subdezvoltarea noastra si au pus tunurile pe el. Sa oprim banii catre biserica, sa dam banii la autostrazi, la spitale, la fotbalisti, la orice, numai la popi, nu. Bravo, mi-am spus si am aplaudat initiativa. In sfarsit, ne miscam spre liberalism, spre responsabilitate individuala si constiinta comunitara. E drept ca sensibilitatea mea democratica s-a simtit usor ultragiata, caci era invatata sa se ploconeasca in fata majoritatilor de orice fel. Iar aici era vorba de o majoritate coplecitoare, dar, in fine, nu-i un capat de tara ca folosim numerele doar in functie de conjunctura.

Chestiunea fundamentala, in opinia ONG-urilor, consta in risipa banilor publici. Asociatiile nu o spun, insa cel mai probabil biserica nici macar nu contribuie cu nimic la PIB. Deci, si zeul eficientei ii cere capul.

Dupa ce am vazut cum stau lucrurile, e timpul sa lasam un pic faptele deoparte si sa vedem cum stam cu teoria si principiile.

Societatea civila vrea oprirea finantarii pentru ca nu este in "interesul direct al contribuabilului". Nu stiu cum poate fi demonstrat acest lucru – poate doar pentru ca "pe termen lung suntem morti"- dar presupun ca un argument mai tare il reprezinta separatia puterii politice de biserica, fundamentul statului modern. Or, aici suntem total de acord, doar ca eu merg, in spirit modern, mai departe decat asociatiile respective. Si spun: sa oprim finantarea catre Biserica, dar si pe cea catre educatie, catre spitale, catre politie si autostrazi. Daca ii consideram pe oameni suficient de maturi incat sa decida chestiunea mantuirii personale, atunci putem avea incredere in ei ca vor lua decizii responsabile si in privinta altor lucruri mai marunte. De ce ar trebui sa separam statul de biserica si nu (si) de educatie, de pilda? In fond, nimeni nu-i obliga pe oameni

sa se duca duminica de duminica la biserica, in schimb copiii nostri sunt fortati sa intre in scoli pentru opt ani. ("Argumentul" utilizat de un prezentator tv cu virtuti de analist economic, referitor la gratuitatea educatiei, indica doar nivelul precar al dezbaterii).

Si, in fond, de ce ar trebui sa luam de buna aceasta separatie dintre stat si biserica? E nevoie de argumente solide aici si nu de citate din manualele de stiinte politice inspirate de Revolutia Franceza. Asadar, nu cred ca, din punct de vedere liberal, constituie vreo mare realizare intelectuala ideea stoparii finantarii cultelor religioase. E doar un pretext dialectic de a mai incaiera oamenii (pe net, deocamdata) si a le indica vinovati falsi pentru saracia lor.

Cat priveste Biserica, inteleasa nu in sens institutional, ci drept comunitate a credinciosilor, ea ar avea numai de castigat din separarea de stat, insa nu e deloc sigur ca statul ar fi foarte fericit cu asa ceva. Istoric, nasterea crestinismului a avut loc in raspar cu statul de la acea vreme, iar, cel putin pentru spatiul occidental, singurul rival ideologic relevant al statului pentru multe sute de ani l-a constituit Vaticanul. Nu e deloc intamplator ca exista numerosi crestini martirizati (de la Thomas Becket, Thomas Morus, pana la inocentii sacrificati in anii '20 de secolul presedinte al Mexicului, [Calles](#)) in lupta directa cu statul.

In acest context, ar trebui inteleasa de altfel si afirmatia unui libertarian pur sange, agnostic altfel, precum [Hans Herman Hoppe](#) , conform caruia pasul decisiv in trecerea la un stat foarte extins a fost facut de Luther&co: "prin ruperea unității Bisericii Catolice și prin subminarea ideii de ordine ierarhică spirituală, revoluția protestantă l-a izolat și l-a defavorizat pe individ în raporturile sale cu conducătorii laici. Conducătorii, ușurați de autoritatea sufocantă a bisericii universale și a ierarhiei acesteia, au exploatat bucuroși această ocazie de expansiune a puterii statului, înființând numeroase biserici locale și cumulând puterile laice și cele eclesiastice în propriile lor mâini."

In Bizant, lucrurile nu au stat cu mult diferit, iar episoadele de impotrivire patriarhala, ca sa nu vorbim de "partida monahala", nu au fost doar niste exceptii exotice. De exemplu, patriarhul Iosif I-a obligat pe Mihail al VIII-lea Paleologul sa faca pocainta publica, Patriarhul Eftimie i-a interzis intrarea in altar lui Leon al VI-lea Filozoful, samd. Nu mai amintim de numerosii sfinti ortodocsi persecutati pentru dreapta credinta. Chiar daca au existat diverse imixtiuni administrative, in materie de dogma usile Bisericii au ramas inchise in Orient.

Astazi, marele pericol al prezentei statului consta tocmai in incercarea de a subordona invatatura, de a o "imbunatati", de a o aduce in pas cu vremurile, de a o europeniza si, astfel, a

controla cat mai bine comunitatea credinciosilor. Deja, cartile de cult au inceput sa fie cenzurate pe nesimtite, iar dogmele corectitudinii politice si globalismului ecumenist iau locul celor tradionale.

Intre timp, ne ramane pentru meditatie celebra intrebare hamletiana: “Daca ai avea *bani* pentru salariul unui singur om, cui i-ai da acel salariu: profesor, *medic*, politist sau preot?”

De citit pentru o perspectiva mai ampla a raportului Biserica-stat si articolul lui [Marius Spiridon](#) .